

**AZƏRBAYCAN
RESPUBLİKASININ
DÖVLƏT
STANDARTI**

AZS OIC/SMIIC 3

Birinci nəşr
2022

**Uyğunluğun Qiymətləndirilməsi - Halal
Uyğunluğun Qiymətləndirilməsi Orqanlarını
Akkreditasiya edən Halal Akkreditasiya
Orqanlarına Dair Tələblər**

**Conformity Assessment - Requirements for Halal
Accreditation Bodies Accrediting Halal
Conformity Assessment Bodies**

Bu standart Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutunun icazəsi olmadan tam və ya hissə-hissə yenidən çap oluna, çoxaldıla və yayıla bilməz.

Elçin İsaqzadə küç., 7-ci köndələn

Qaynar xətt: +994125149308

Email: office@azstand.gov.az

MÜQƏDDİMƏ

1. “Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu” Publik hüquqi şəxs tərəfindən işlənilib hazırlanıb və təqdim edilib.
2. “Uyğunluğun qiymətləndirilməsi” standartlaşdırma üzrə Texniki Komitədə (AZSTAND/TK 08) müzakirə edilmişdir.

Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutunun _____ sayılı
_____ 2022-ci il tarixli qərarı ilə TƏSDİQ EDİLMİŞDİR.

3. Bu standart Beynəlxalq Standart TS OIC/SMIIC 3:2019 ilə eynidir (İDT).
This standard is identical to the International Standard TS OIC/SMIIC 3:2019 (IDT).

4. İlk dəfə tətbiq edilir.

5. Dövlət standartında müəyyən edilən tələblərin beynəlxalq standartlara, norma, qayda və tövsiyələrə və digər dövlətlərin müvafiq mütərəqqi milli standartlarına, elm, texnika və texnologiyanın müasir nailiyyətlərinə əsaslanmasını müəyyən etmək üçün standartın dövrü yoxlama müddəti 1 ildir.

MÜNDƏRİCAT

	MÜNDƏRİCAT	II
	ÖN SÖZ	IV
	GİRİŞ	V
1	Tətbiq sahəsi	1
2	Normativ istinadlar	1
3	Terminlər, təriflər və qısaltmalar	1
4	Halal akkreditasiya təşkilatları üçün ümumi tələblər	3
4.1	İslami məsuliyyət və dürüstlük	3
4.2	Hüquqi məsuliyyət	3
4.3	Akkreditasiya simvollarından və digər akkreditasiya bəyanatlarından istifadə	3
4.4	Qərəzsizlik	4
4.5	Öhdəliklər və maliyyələşdirmə	4
4.6	Halal akkreditasiya planlarının yaradılması	4
4.7	Akkreditasiya müqaviləsi	5
5	Struktur tələblər	6
6	Resurslara tələblər	7
6.1	Halal akkreditasiya orqanına bağlı kadrlar	7
6.2	Akkreditasiya prosesində iştirak edən işçilər	7
6.3	Kadr qeydləri	7
6.4	Sanksiya çıxarmaq	7
7	Proses tələbləri	8
7.1	Akkreditasiya tələbləri	8
7.2	Akkreditasiya ərizəsi	8
7.3	Resursun nəzərdən keçirilməsi	9
7.4	Auditin hazırlanması	9
7.5	Sənədləşdirilmiş məlumatların nəzərdən keçirilməsi	9
7.6	Audit	9
7.7	Akkreditasiya qərarının qəbul edilməsi	10
7.8	Akkreditasiya məlumatları	11
7.9	Akkreditasiya dövrü	12
7.10	Etirazlar	12

7.11	Yenidən yoxlama və nəzarət	12
7.12	Akkreditasiya müddətinin uzadılması	13
7.13	Akkreditasiya prosesinin dayandırılması, ləğv olunması və ya əhatə dairəsinin kiçildilməsi.....	13
7.14	Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanların qeydləri	13
7.15	Şikayətlər.....	14
8	Məlumat tələbləri	14
8.1	Gizli Məlumatlar	14
8.2	İctimai məlumatlar	14
9	İdarəetmə sisteminin tələbləri	14
9.1	Ümumi.....	14
9.2	İdarəetmə sistemi	14
9.3	Sənəd nəzarəti	14
9.4	Qeydlər	14
9.5	Uyğunsuzluqlar və düzəldici tədbirlər	14
9.6	Profilaktik tədbirlər	14
9.7	Daxili auditlər	14
9.8	İdarəetmə heyətinin baxışı.....	14
	Əlavə A (məcburi) Auditorların və Texniki Ekspertlərin İxtisasları və Səlahiyyətləri.....	15
A.1	Auditdə iştirak edən şəxslərin funksiyaları	15
A.2	Nəzarətçilər/komanda rəhbərləri/tekniki nəzarətçilər üçün meyarlar	16
A.3	Auditor/qrup liderləri/tekniki auditor səriştəsinin nümayiş etdirilməsi.....	18
A.4	Seçim və ilkin keyfiyyətlilik.....	19
	Bibliografiya.....	21

ÖN SÖZ

İslam Ölkələrinin Standartlar və Metrologiya İnstitutu (SMIIC) hökumətlərarası təşkilat olaraq İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT) regionunda tətbiq olunacaq ümumi standartları müəyyən edir, beləliklə, istehlakçıların müdafiəsini və məhsulların qarşılıqlı əlaqəsini təmin edir, eyni zamanda bir tərəfdən innovasiyaları və azad ticarət təşəbbüsləri, digər tərəfdən İƏT-ə üzv dövlətlərin qlobal iqtisadiyyatda bazar mövqələrini gücləndirməyi hədəfləyir.

Bu standart İƏT-ə üzv dövlətlərdə və İƏT-ə üzv dövlətlərlə ticarət edən ölkələrdə mövcuddur və ya Halal sertifikatına ehtiyacı olan digər ölkələrdə fəaliyyət göstərən Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanları üçün akkreditasiya xidmətləri göstərən orqanların riayət etməli olduğu qaydaları müəyyən edir. Bu standartın hazırlanmasının məqsədi SMIIC və ya İƏT üzv ölkələri çərçivəsində hazırlanması planlaşdırılan akkreditasiya sisteminin dünyadan və bu standart çərçivəsində tətbiq olunan təcrübələrdən ayrılmamasını təmin etməkdir. EA, APAC və IAF, ILAC kimi regional və beynəlxalq akkreditasiya assosiasiyaları tərəfindən hazırlanmış Qarşılıqlı Tanınma Sazişlərinin (Multilateral Recognition Agreements – MLA) əhatə dairəsində müraciət edilən tətbiqlər bağlantılı olmalıdır. Ona görə də İƏT çərçivəsində yaradılacaq bu strukturun İƏT-ə daxil olmayan bütün dünya ölkələrində tanınması qarşıya məqsəd kimi qoyulub.

Bu standart 2010-cu ildə üç illik gərgin işdən və konsensusdan sonra aşağıdakı İƏT Standartlaşdırma Ekspert Qrupu (SEQ) Üzv Dövlətləri, İƏT və onun orqanları tərəfindən hazırlanmışdır:

a) Əfqanıstan, Albaniya, Azərbaycan, Banqladeş, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Bruney Darüssəlam, Əlcəzair, İndoneziya, Mərakeş, Fələstin, Qabon, İraq, İran, Kamerun, Qətər, Qırğızıstan, Küveyt, Liviya, Livan, Maldiv adaları, Malayziya, Misir, Nigeriya, Oman , Özbəkistan, Pakistan, Seneqal, Somali, Sudan, Suriya, Səudiyyə Ərəbistanı, Tacikistan, Tunis, Türkiyə, Türkmənistan, Uqanda, İordaniya, Yəmə, Bosniya və Herseqovina,

b) İslam Konfransı Təşkilatı (İƏT), İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının İqtisadi və Ticarət Əməkdaşlıq Daimi Komitəsi (COMCEC) Koordinasiya Ofisi, İslam Ticarət və Sənaye Mərkəzi, İslam Ölkələri Statistikası, İqtisadi və Sosial Araşdırmalar və Tədris Mərkəzi (SESRIC), İslam Ticarəti Təbliğat Mərkəzi (ICDT), Standartlaşdırma üzrə Ekspert

Qruplarının Katibliyi.

“OIC/SMIIC 3:2011 - Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanlarını akkreditasiya edən Halal Akkreditasiya Orqanları üçün Təlimat” adlı birinci nəşr 16-17 may 2011-ci il tarixlərində Yaunde, Kamerun Respublikasında keçirilən Halal Qida Məsələləri üzrə SMIIC Texniki Komitəsinin iclasında lazımi qaydada qiymətləndirilmiş və qəbul edilmişdir.

Bu standartın ikinci nəşri SMIIC Uyğunluğun Qiymətləndirilməsi Standartları Komitəsi (SMIIC/CCA) tərəfindən hazırlanmış və SMIIC tərəfindən OIC/SMIIC 3:2019 - Uyğunluğun Qiymətləndirilməsi - Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanlarını akkreditasiya edən Halal Akkreditasiya Orqanları üçün Tələblər kimi qəbul edilmişdir.

SMIIC/CCA 30 noyabr 2015-ci il tarixində Türkiyə Respublikasının İstanbul şəhərində keçirilən 11-ci SMIIC İdarə Heyətinin Toplantısında 16/2015 sayılı İdarə Heyətinin qərarı ilə yaradılmışdır.

SMIIC/CCA-nın əsas məqsədləri xüsusilə Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi və akkreditasiyası ilə bağlı sınaq, kalibrləmə, sertifikatlaşdırma, təftiş, akkreditasiya ilə məşğul olan qurumlar üçün siyasət və standartların (o cümlədən təlimatlar, meyarlar, texniki spesifikasiyalar və s.) özəlliklə Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi və akkreditasiyası ilə bağlı digər standartların hazırlanmasıdır.

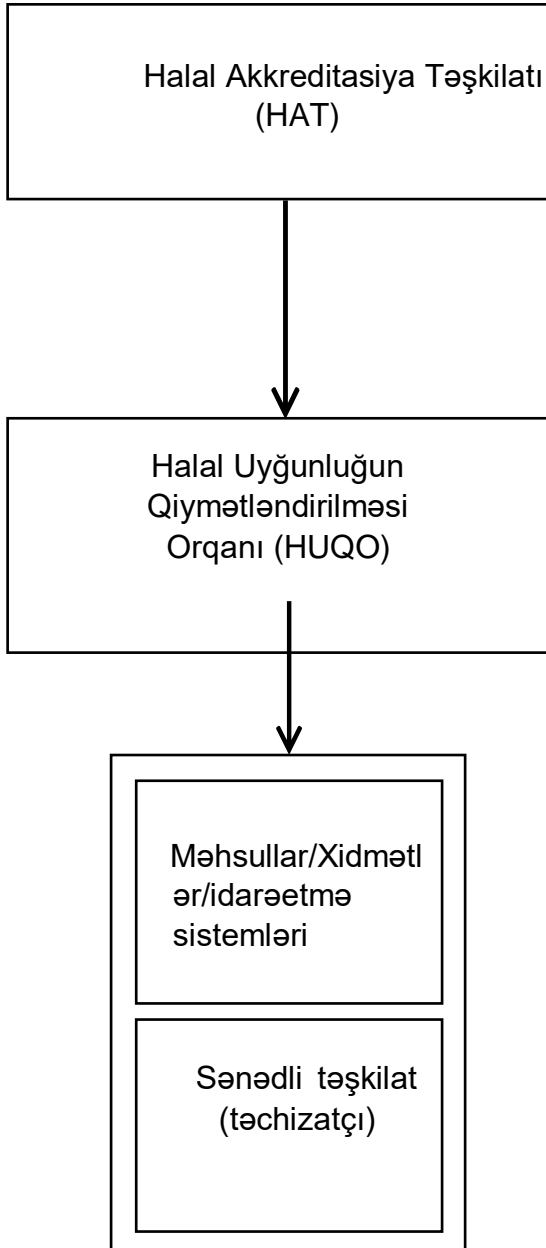
Bu standart İslam qayda və qanunlarının mənbələrinə əsaslanır. Bu standartdakı İslam Qaydaları və Qanunları termini müxtəlif ölkələrdəki müxtəlif təcrübələrdən asılı olmayaraq İslamın ümumi qəbul edilmiş qayda və təlimlərinə aiddir.

GİRİŞ

Bu standart Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanlarını (HUQO) akkreditasiya edən Halal akkreditasiya orqanlarına (HAO) dair ümumi tələbləri müəyyən edir. İƏT çərçivəsində regional və beynəlxalq səviyyələrdə nəzərdən keçirilməsi nəzərdə tutulan mexanizmlər işlənilib hazırlanmış və tətbiq edilmişdir, bununla da HAO-larının bu standarta uyğun fəaliyyət göstərdiyinə əminlik təmin edilmişdir. Bu cür qiymətləndirmədən uğurla keçən təşkilatlar İƏT çərçivəsində həyata keçirilən qarşılıqlı tanınma razılaşmalarının üzvü ola bilər. Müntəzəm yenidən qiymətləndirmə prosesləri bu standarta davamlı riayət olunmasını təmin edir. Bu qarşılıqlı tanınma razılaşmalarının üzvləri Halal sertifikatı üçün akkreditasiya olunmuş uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanlarını tanımaq, dəstəkləmək və qəbul etməklə bir tərəfli prosesdə bir-birinə kömək edir. Bu, o deməkdir ki, iqtisadiyyatda Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın digər Halal akkreditasiya orqanı tərəfindən eyni miqyasda təsdiqlənməsinə ehtiyac olmur.

Yuxarıda təsvir edilən struktur lazımi qaydada həyata keçirilmədikcə, ekspert rəyi prosesini həyata keçirmək mümkün deyil. Bununla belə, Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanlarının akkreditasiyasını həyata keçirən Halal akkreditasiya orqanlarının İƏT-ə Üzv Dövlətlər tərəfindən icazə alması üçün bu standartda verilən tələblər yerinə yetirilməlidir.

Bütün dünyada tanınan cari akkreditasiya prosesinin strukturu belədir:

Halal Akkreditasiya Təşkilatı (HAT) Halal Uyğunluğun Qiymətləndirilməsi Orqanının (HUQO) səlahiyyətlərini yoxlayır. HAT-lar akkreditasiya olunmuş HUQO tərəfindən dərc edilmiş uyğunluğun qiymətləndirilməsi nəticələrinin qlobal qəbulunu dəstəkləməklə kommersiya fəaliyyətini asanlaşdırabilir. Əgər İƏT-lər birgə baxışdan keçiblərsə və İƏT üzv dövlətlərinin akkreditasiya orqanları tərəfindən qəbul edilmiş qarşılıqlı tanınma razılaşmalarının üzvüdürlərsə, bu asanlaşdırma fəaliyyəti daha güclü olur.

HUQO-ların səlahiyyətlərinin auditi HUQO'lar məhsulların/proseslərin/xidmətlərin uyğunluğunu və təchizatçıların şərtlərə/tələblərə və əlavə Halal tələblərinə uyğunluğunu yoxlayır.

OIC/SMIIC Halal standartlarına və təlimatlarına uyğunluğun auditi

İstehlakçılar/müştərilər/alıcılar şərtlərə və əlavə Halal tələblərinə uyğun məhsullar/xidmətlər əldə edirlər və ya onları xüsusi tələblərə və Halal tələblərinə cavab verən təchizatçılardan alırlar. Tənzimləyicilər məhsullar/xidmətlər və təchizatçılar üçün əlavə Halal tələbləri müəyyən edə bilərlər.

**Uyğunluğun Qiymətləndirilməsi -
Halal Uyğunluğun
Qiymətləndirilməsi Orqanlarını
Akkreditasiya edən Halal
Akkreditasiya Orqanlarına Dair
Tələblər**

AZS OIC/SMIIC 3:2022

**Conformity Assessment -
Requirements for Halal
Accreditation Bodies Accrediting
Halal Conformity Assessment
Bodies**

**HALAL UYGUNLUĞU QIYMƏTLƏNDİRİCİ TƏŞKİLATLARI AKKREDİTASIYA
EDƏN HALAL AKKREDİTASIYA TƏŞKİLATLARINA TƏLƏBLƏR**

1 Tətbiq sahəsi

1.1 Bu standart Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanlarını (HUQO) qiymətləndirən və akkreditasiya edən Halal akkreditasiya orqanları üçün ümumi təlimatları və prosedurları əhatə edir. Bu standart həm də İƏT-ə üzv ölkələrin Halal akkreditasiya orqanları arasında qarşılıqlı tanınma müqavilələri üçün ekspert rəyi prosesinin zəruri sənədi kimi də uyğundur.

1.2 Bu standartın məqsədləri üçün Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanlar OIC/SMIIC Halal standartlarına uyğun olaraq məhsul, xidmət, proses və/və ya idarəetmə sisteminin sertifikatlaşdırılması xidmətləri göstərən uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanlarıdır.

1.3 Halal sertifikatlaşdırma sistemi üçün nəzərdə tutulan akkreditasiya xidmətlərinə, sertifikatlaşdırma orqanının qiymətləndirmə zamanı istifadə edəcəyi standartlar/təlimatlar, audit hesabatları, yoxlama planları, yoxlama siyahıları, test hesabatları kimi zəruri iş sənədləri daxil edilməlidir.

2 Normativ istinadlar

1.4 Aşağıda istinad edilən sənədlər bu standartın tətbiqi üçün vacibdir.

Sitatİstinad gətirilən nəşr yalnız tarixli istinadlar üçün tətbiq edilir. Tarixi göstərilməyən istinadlar üçün istinad edilən sənədin ən son nəşri (hər hansı düzəlişlər daxil olmaqla) tətbiq edilir.

- ISO 9000, Keyfiyyət idarəetmə sistemləri - Əsaslar və lüğət,
- OIC/SMIIC 1, Halal qida üçün Ümumi Tələblər,
- OIC/SMIIC 4, Halal Cosmetics - Ümumi Tələblər
- OIC/SMIIC 2, Uyğunluğun Qiymətləndirilməsi - Halal sertifikatını təmin edən orqanlar üçün tələblər,
- ISO/IEC 17000, Uyğunluğun qiymətləndirilməsi - Lüğət və ümumi prinsiplər,
- ISO/IEC 17011, Uyğunluğun qiymətləndirilməsi - Uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanlarını akkreditasiya edən akkreditasiya orqanlarına dair tələblər.

3 TERMİNLƏR, TƏRİFLƏR VƏ QİSTALMALAR

Bu standartın məqsədləri üçün OIC/SMIIC 1 - Halal qida üçün ümumi Tələblər, OIC/SMIIC 2 - Uyğunluğun Qiymətləndirilməsi - Halal Sertifikatlaşdırma Orqanları üçün Tələblər, ISO/IEC 17000 və ISO/IEC 17011-də verilmiş terminlər və təriflərə dair aşağıdakılar tətbiq edilməlidir. Bu sənəddə və ya yuxarıda sadalanan sənədlərdə olmayan termin və təriflər üçün ISO 9000-də verilmiş terminvə təriflər tətbiq edilir.

3.2

qrup rəhbəri

xüsusi akkreditasiya qiymətləndirmə fəaliyyətləri və qiymətləndirmə qrupu üçün ümumi məsuliyyəti öz üzərinə götürən auditor

Qeyd 1: Komanda rəhbəri nəzarətçidən, texniki nəzarətçidən, texniki ekspertdən və/və ya təyin edilmiş işçilərdən ibarət komandanın rəhbəri kimi çıxış edir.

3.3

auditor

Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanını təkbaşına və ya qiymətləndirmə qrupunun bir hissəsi kimi qiymətləndirmək üçün Halal akkreditasiya orqanı tərəfindən təyin edilmiş şəxs

3.4

texniki auditor

Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının tələb olunan akkreditasiya prosesinin müəyyən sahələrində, Halal məsələləri ilə bağlı texniki səriştəsini yoxlamaq üçün təyin edilmiş auditor

3.5

növbətçi personal

Halal akkreditasiya orqanının işçiləri audit qrupuna və müştərilərə Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanına Halal akkreditasiya orqanının siyasətləri, təcrübələri və qaydaları haqqında məsləhətlər verir. Bu işçilər həmçinin planlaşdırma, ərizələrin nəzərdən keçirilməsi və komanda üzvlərinin seçilməsi proseslərində iştirak edirlər.

Qeyd 1 - Müraciətə baxış zamanı Halal akkreditasiya üzrə müraciət üçün tələb olunan sənədlərin və məlumatların mövcudluğu və uyğunluğu halal akkreditasiya standartının tələblərinə (məsələn, OIC/SMIIC 2) uyğunluğu yoxlanılmadan tətbiq olunur.

3.6

texniki ekspert

Halal akkreditasiya orqanı tərəfindən yoxlanılacaq akkreditasiyanın əhatə dairəsi ilə bağlı konkret məsələlər üzrə məlumat və ya ekspert rəyi vermək üçün təyin edilmiş şəxs

3.7

akkreditasiya

Uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanının Halal sertifikatlaşdırma kimi müəyyən uyğunluğun qiymətləndirilməsi fəaliyyətlərini yerinə yetirmək üçün öz səlahiyyətlərini rəsmi şəkildə nümayiş etdirdiyinə dair üçüncü bir orqan tərəfindən təsdiqlənməsi

3.8

Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi fəaliyyətlərinin akkreditasiyası

Halal akkreditasiya orqanı (üçüncü tərəf) tərəfindən verilən, Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının müəyyən edilmiş tələblərə cavab verdiyini və müvafiq Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi fəaliyyətini həyata keçirmək səlahiyyətinə malik olduğuna dair akkreditasiya

3.9

halal akkreditasiya orqanı

OIC/SMIIC standartlarına uyğun olaraq halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanlarını akkreditasiya edən İƏT-ə üzv dövlətlərinin səlahiyyətli milli orqanı

3.10

akkreditasiya qərarı

Akkreditasiya üçün müraciət edən Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanlarının ilkin akkreditasiyası və belə akkreditasiyanın davam etdirilməsi, dayandırılması, geri götürülməsi, ləğvi, əhatə dairəsinin dəyişdirilməsi və ya yenilənməsi (yenidən akkreditasiyası) ilə bağlı qərarlar

3.11

Halal akkreditasiya orqanının işarəsi(loqosu)

Halal akkreditasiya orqanının özünü tanımaq üçün istifadə etdiyi loqo

3.12

Halal akkreditasiya ikonu

Akkreditasiya orqanı tərəfindən verilmiş və akkreditasiya ilə təmin olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanları tərəfindən akkreditasiya statusunu göstərmək üçün istifadə olunan simvol

Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanlara müəyyən miqyasda verilmiş akkreditasiyanı göstərən rəsmi sənəd və ya sənədlər toplusu

3.14

İslam məsələləri üzrə ekspert

Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan tərəfindən təyin edilmiş, səlahiyyətləri müvafiq təşkilat (Halal üzrə səlahiyyətli orqan) tərəfindən təsdiq edilmiş və icazə verilmiş, İslam qaydalarında nəyin Halal olub, nəyin olmadığı barədə geniş və hərtərəfli biliyə malik müsəlman şəxs.

3.15

audit qrupu

Müvafiq sayda auditorlardan və/və ya texniki ekspertlərdən və ehtiyac olduqda, qrup rəhbəri ilə birlikdə İslami məsələlər üzrə ekspertlərdən ibarət auditin aparılmasına cavabdeh olan komanda

3.16

Halal akkreditasiya planı

Eyni tələblərə tabe olan Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanlarının akkreditasiyası üçün qaydalar və proseslər

3.17

Abbreviaturalar(qısaltmalar)

IAF:- Beynəlxalq Akkreditasiya Forumu

ILAC - Beynəlxalq Laboratoriya Akkreditasiya Assosiasiyası

EA - Avropa Akkreditasiya Assosiasiyası

APAC - Asiya Sakit Okean Akkreditasiya Assosiasiyası

HCAB - Halal Uyğunluğun Qiymətləndirilməsi Orqanı HAO - Halal Akkreditasiya Orqanı

4 HALAL AKKREDİTASIYA TƏŞKİLATLARI ÜÇÜN ÜMUMİ TƏLƏBLƏR

4.1 İslami məsuliyyət və dürüstlük

Halal akkreditasiya orqanı bütün müvafiq İslam tələblərinə riayət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

4.2 Hüquqi məsuliyyət

Halal akkreditasiya orqanı İƏT-ə üzv dövlətlər tərəfindən qanuni qeydiyyatdan keçmiş İslam təşkilatı olmalıdır.

QEYD: Dövlətə məxsus Halal akkreditasiya orqanları dövlət statusuna görə hüquqi şəxs hesab edilir. Dövlətə məxsus Halal akkreditasiya orqanı daha böyük dövlət qurumunun bir hissədirsə, müvafiq hökumət Halal akkreditasiya orqanını elə müəyyən etməyə cavabdehdir ki, dövlətə məxsus Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanları ilə müvafiq Halal akkreditasiya təşkilatı arasında maraqların toqquşması yaranmasın. Bu Halal akkreditasiya orqanı bu standartın əhatə dairəsinə görə "qeydiyyatdan keçmiş hüquqi şəxs" hesab olunur.

4.3 Akkreditasiya simvollarından və digər akkreditasiya bəyanatlarından istifadə

4.3.1 Halal akkreditasiya orqanları tərəfindən akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanlarının istifadəsi üçün akkreditasiya nişanının qorunması və istifadəsini tənzimləyən siyasət olmalıdır. Akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanı bu nişanı öz hesabatlarında və ya sənədlərində istifadə etmək hüququna malikdir. Halal akkreditasiya nişanı Halal uyğunluğunu qiymətləndirən orqanın akkreditasiya çərçivəsində olan obyektlərində istifadə edilməlidir.

4.3.2 Halal akkreditasiya orqanı; akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının;

a) İnternet sənədləri, broşürlər və ya reklam materialları kimi media orqanlarında, akkreditasiyası qeyd edilərkən akkreditasiya orqanının akkreditasiya statusunun elan edilməsi ilə bağlı tələblərinə tam əməl etmək;

b) Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın akkreditasiya nişanlarından yalnız akkreditasiya çərçivəsində öz obyektlərində istifadə etmək,

c) Halal akkreditasiya orqanı akkreditasiya prosesi ilə bağlı heç bir yanılıcı və ya icazəsiz kimi təsvir edilə bilən açıqlama verməməsi,

d) hər hansı hesabatın və ya sənədin hamısının və ya bir hissəsinin yanılıcı şəkildə istifadə edilməməsinə diqqət yetirmək;

e) akkreditasiyasının dayandırılması və ya geri götürülməsi halında (hansı qərara alınıbsa), reklam və reklam materiallarında akkreditasiyasını göstərən hər hansı ifadədən istifadə etməyi dayandırır, və

f) onun akkreditasiyasının məhsulun, prosesin və ya şəxsin Halal akkreditasiya orqanı tərəfindən təsdiqlənməsini nəzərdə tutulan şəkildə istifadəsinə icazə verməməsi üçün

bütün lazımi tədbirləri görməlidir.

4.3.3 Halal akkreditasiya orqanı reklamlarda, kataloqlarda və s. reklam materiallarında akkreditasiya statusunun təhrif edilməsinə və ya akkreditasiya simvollarının yanlış istifadəsinə qarşı müvafiq tədbirlər görməlidir. Bu cür müvafiq tədbirlərə düzəliş tədbirlərinin tələb edilməsi, akkreditasiyanın dayandırılması, geri götürülməsi, pozuntuların verilməsi və zəruri hallarda hüquqi tədbirlər də daxil edilməlidir.

4.4 Qərəzsizlik

ISO/IEC 17011:2017, 4.4-cü bənddə verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

4.5 Öhdəliklər və maliyyələşdirmə

ISO/IEC 17011:2017, 4.5-ci bənddə verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

4.6 Halal akkreditasiya planlarının yaradılması

4.6.1 Halal akkreditasiya sxeminin strukturu və fəaliyyəti elə olmalıdır ki, İslami məsuliyyət və dürüstlük baxımından etimad yaradacaq şəkildə olsun. Halal akkreditasiya sxemi müsəlmanlara qarşı elə təşkil edilməli və işlədilməlidir ki, müsəlmanların qeyri-halal

məhsullardan və ya xidmətlərdən/proseslərdən istifadəsinin qarşısı alınsın.

4.6.2 İslamın bütövlüyünü və etibarlılığını təmin etmək üçün Halal akkreditasiya orqanı, İslam dəyərlərinə əsaslanan sənədləşdirilmiş Halal akkreditasiya planına malik olmalı və həyata keçirməlidir ki, bu da öz fəaliyyəti ilə İslam dəyərlərinin bütün dünya müsəlmanlarının rifahı üçün səmərəli tətbiqinə imkan verir.

4.6.3 Halal akkreditasiya planını hazırlayarkən, Halal akkreditasiya orqanı öz müvafiq qurumlarının bütün fəaliyyətlərində, xüsusən də maliyyə məsələlərində İslamın bütövlüyü və etibarlılığına xələl gətirməməsini təmin etməlidir.

4.6.4 Halal akkreditasiya orqanı Halal akkreditasiya planının hazırlanması prosesini yaratmalı, sənədləşdirməli, həyata keçirməli və saxlamalıdır. Aşağıdakı məqamlar nəzərə alınmalıdır:

a) Halal akkreditasiya orqanının yerləşdiyi ölkədə və ya Halal akkreditasiya xidmətlərinin göstəriləcəyi ölkədə bazar tələbatı və İslam icması ilə bağlı Halal akkreditasiya planının təhlili,

b) Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi və akkreditasiyası baxımından, planın mövcud səlahiyyətinin və resurslarının təhlili,

c) İstər islami, istərsə də texniki baxımdan bütün zəruri ekspertizadan istifadə imkanı,

d) icra sənədlərinə, məcburi və/və ya rəhbəredici sənədlərə ehtiyac;

e) Halal akkreditasiya fəaliyyətlərində iştirak edən daxili və xarici kadrların hazırlanması,

f) icra və ya keçid tənzimləmələri,

g) maraqlı tərəflərin, o cümlədən yerli İslam orqanlarının fikirləri,

h) Halal akkreditasiya sxeminə tabe olan Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanlarına tətbiq ediləcək sanksiyalara və aidiyyəti tərəflərin rəyləri nəzərə alınmaqla, kəsilmə və ya keçid hallarına dair xüsusi qaydaların müəyyən edilməsi.

4.7 Akkreditasiya Müqaviləsi

4.7.1 ISO/IEC 17011:2017, Maddə 4.2-də verilmiş bütün tələblər və aşağıda verilmiş tələblər tətbiq olunur. Akkreditasiya müqaviləsində 4.7.2-dən 4.7.6-a qədər verilmiş bütün məqamlar sənədləşdirilməlidir.

4.7.2 Halal akkreditasiya orqanı halal uyğunluđu qiymətləndirən orqandan aşağıdakı məqamlara riayət etməsini tələb etməlidir.

a) Halal uyğunluđu qiymətləndirən orqan, 4.7.6-cı maddədə göstərilədiyi kimi, akkreditasiya tələb olunan və ya verilən sahələrdə akkreditasiya orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş akkreditasiya tələblərinə ardıcıl şəkildə əməl etməyi öhdəsinə götürməlidir.

b) Tələb olunarsa, Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanı Halal akkreditasiya orqanına akkreditasiya tələblərinin yerinə yetirildiyini yoxlamaq üçün lazım ola biləcək rahatlığı və əməkdaşlığı təmin etməli və tələb olunan məlumat, sənədlər və qeydlərə giriş imkanı verməlidir. Bu tələb uyğunluğun qiymətləndirilməsi xidmətlərinin göstərilədiyi bütün yerlərə şamil edilir.

c) Müvafiq hallarda, Halal uyğunluğunu qiymətləndirən orqan, Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi üzrə müvafiq orqanlarından onun müstəqilliyini və qərəzsizliyini sübut edən sənədlərə çıxışı təmin etməlidir.

d) Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanı yalnız akkreditasiyanın verildiyi sahə ilə bağlı akkreditasiya tələb etməli və akkreditasiya ilə bağlı hər hansı bir şəkildə akkreditasiya orqanını nüfuzdan salacaq hər hansı yanıltıcı və ya icazəsiz bəyanat verməməlidir.

e) Akkreditasiyasının dayandırılması və ya geri götürülməsi halında, Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanı öz reklam və reklam materiallarında akkreditasiya olduğuna dair hər hansı işarədən və ya nişandan istifadə etməyi dayandırmalıdır.

f) Akkreditasiya orqanı ilə akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanı arasında bağlanmış müqavilə, Halal uyğunluğunu qiymətləndirən orqanı üçüncü şəxslər qarşısında qanuni məsuliyyətindən və ya öhdəliklərindən azad etmir.

g) Əgər Halal akkreditasiya orqanı tərəfindən tələb olunarsa, Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanı, audit qrupunun fəaliyyətini qiymətləndirmək üçün şahid auditləri təşkil etməlidir.

h) Halal uyğunluđu qiymətləndirən orqan akkreditasiya çərçivəsində Halal sertifikatının istifadəsi ilə bağlı üçüncü şəxslər qarşısında bütün hüquqi, maliyyə və texniki öhdəlikləri öz üzərinə götürməlidir.

i) Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan akkreditasiya orqanının müəyyən etdiyi rüsumları ödəməlidir.

4.7.3 Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan, statusu və ya akkreditasiyası ilə bağlı fəaliyyətinin hər hansı aspekti ilə bağlı;

- a) hüquqi, kommersiya, mülki və ya təşkilati struktur,
- b) sahiblər/səhmdarlar, yüksək səviyyəli rəhbərlik və əsas heyət,
- c) əsas siyasətlər,
- d) resurslar və daşınmaz əmlak,
- e) akkreditasiyanın əhatə dairəsi və

f) Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanının akkreditasiya tələblərinə cavab vermə qabiliyyətinə təsir edə biləcək digər məsələlər

halal akkreditasiya orqanına onunla bağlı hər hansı əhəmiyyətli dəyişikliklər barədə gecikmədən məlumat verməlidir.

4.7.4 Halal akkreditasiya orqanı maraqlı tərəflərin Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanları haqqında aşağıdakı məlumatlara çıxışının olmasını təmin etməli və bu məlumatı mütəmadi olaraq yeniləməlidir:

- a) hər bir akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının adı və ünvanı,
- b) akkreditasiyanın verilməsi və bitmə tarixləri,
- c) akkreditasiyanın əhatə dairəsi,
- d) akkreditasiyanın dayandırılması, geri götürülməsi və əhatə dairəsinin azaldılması.

4.7.5 Müvafiq hallarda halal akkreditasiya təşkilatı iştirak etdiyi beynəlxalq (məsələn, SMIIC) tənzimləmələr haqqında məlumat verməlidir.

4.7.6 Halal akkreditasiya orqanı, akkreditasiya tələbləri ilə bağlı etdiyi və ya SMIIC-in etdiyi hər hansı dəyişiklik barədə ən qısa müddətdə Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanlarını xəbərdar etməlidir. Halal akkreditasiya orqanı dəyişikliklərin dəqiq forması və qüvvəyə minmə tarixi barədə qərar qəbul etməzdən əvvəl müvafiq tərəflərin səsləndirdiyi fikirləri nəzərə almalıdır. Halal akkreditasiya orqanı müvafiq dəyişikliklərə qərar verildikdən və dərc edildikdən sonra hər bir akkreditasiya olunmuş uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanının müəyyən edilmiş müddətdə müvafiq

qaydaları həyata keçirməsini təmin etməlidir.

4 Struktur TƏLƏBLƏR

4.1 ISO/IEC 17011:2017, Maddə 5-də verilmiş bütün tələblər və aşağıda verilmiş tələblər tətbiq edilir.

4.2 Halal akkreditasiya orqanı aşağıdakı məsələlər üzrə bütün səlahiyyət və məsuliyyəti öz üzərinə götürəcək yüksək səviyyəli rəhbər təyin etməlidir:

a) Halal akkreditasiya orqanının fəaliyyəti ilə bağlı siyasətlərin işlənilib hazırlanması,

b) siyasət və prosedurların həyata keçirilməsinə nəzarət,

c) Halal akkreditasiya orqanının maliyyə vəziyyətinin yoxlanılması,

d) akkreditasiya qərarlarının qəbulu,

e) müqavilə razılaşmaları,

f) Halal tələbləri və/və ya Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi tələbləri ilə bağlı SMIIC tənzimləmələrinə əməl olunmasını təmin etmək,

g) zərurət yarandıqda, yüksək rəhbərlik adından müəyyən edilmiş fəaliyyəti həyata keçirəcək komissiyalara və ya şəxslərə səlahiyyətlərin verilməsi.

5.3 Halal akkreditasiya orqanının İslam qaydaları və Halal tələbləri də daxil olmaqla, Halal sertifikatı ilə bilavasitə əlaqəli məsələlərdə akkreditasiya orqanına məsləhət vermək üçün lazımı ekspertizadan istifadə imkanı olmalıdır.

QEYD :Tələb olunan təcrübə sahələrinə çıxış hər biri öz kontekstində məsul olan bir və ya bir neçə məsləhət şurasının (müvəqqəti və ya daimi) yaradılması ilə əldə edilə bilər.

6 RESURSLARA DAİR TƏLƏBLƏR

6.1 Halal akkreditasiya orqanına bağlı kadrlar

6.1.1 ISO/IEC 17011:2017 6.1.2 və 6.1.3-də verilmiş bütün tələblər aşağıda verilmiş tələblərlə birlikdə tətbiq edilir.

6.1.2 Halal akkreditasiya orqanının əməkdaşları İslam prinsiplərinə uyğun fəaliyyət göstərməlidir.

6.1.3 Halal akkreditasiya orqanı; həyata keçirilən işin növünə, əhatə dairəsi və həcminə uyğun zəruri təlimə, texniki biliklərə, bacarıqlara və təcrübəyə malik kifayət qədər sayda səlahiyyətli müsəlman işçi heyətinə (daxili, xarici, müvəqqəti və ya daimi, tam və ya yarımştat) malik olmalıdır.

6.1.4 Halal akkreditasiya orqanı Halal tələbləri də daxil olmaqla, bütün fəaliyyətlərini həyata keçirmək üçün kifayət qədər sayda auditorlara (o cümlədən komanda rəhbərləri, texniki auditorlar, texniki və İslami məsələlər üzrə ekspertlər) çıxış əldə etməlidir.

6.1.5 Halal akkreditasiya orqanı bütün işçilərdən Halal akkreditasiya orqanının müəyyən etdiyi qaydalara əməl edəcəkləri barədə imza və ya ekvivalentlə rəsmi öhdəlik vermələrini tələb etməlidir. Öhdəlik məxfilik, Halal sertifikatlaşdırma tələbləri ilə bağlı İslam qaydalarına sadiqlik, kommersiya və digər maraq münasibətlərindən müstəqillik, yoxlanılacaq Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanlarla cari və ya əvvəlki əlaqələrin olmaması kimi məsələləri əhatə etməlidir.

6.1.6 Halal akkreditasiya orqanı Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanlarının qiymətləndirmə və akkreditasiya fəaliyyətlərində iştirak edən işçilərinin hamısının texniki cəhətdən savadlı, İslam əxlaqına malik müsəlman şəxslər olmasını təmin etməlidir.

6.2 Akkreditasiya prosesində iştirak edən işçilər

6.2.1 ISO/IEC 17011:2017 Maddə 6.2 və Əlavə A-da verilmiş bütün tələblər aşağıda verilmiş tələblərlə birlikdə tətbiq edilir.

6.2.2 Kadr meyarlarına həmçinin audit qrupuna OIC/SMIIC-in Halal akkreditasiyası və keyfiyyətin idarə edilməsi sistemi üzrə sənədləri üzrə təlim keçməsi daxil edilməlidir. Halal qida sertifikatlaşdırma orqanlarının akkreditasiyasında iştirak etmək üçün təyin ediləcək kadrlar qida təhlükəsizliyi sistemində və/və ya qida təhlükəsizliyi idarəetmə sistemlərinin qiymətləndirilməsini və sertifikatlaşdırılmasını təmin edən təşkilatların tələblərində kifayət qədər təcrübəyə malik olmalıdır.

6.3 Kadr qeydləri

6.3.1 ISO/IEC 17011:2017, 6.3-cü bənddə verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

6.3.2 Akkreditasiya orqanı müvafiq OIC/SMIIC standartları və müvafiq İslam

qaydaları üzrə auditorların və ekspertlərin təlimi də daxil olmaqla, cari qeydləri aparmalıdır.

6.4 Sanksiya çıxarmaq

ISO/IEC 17011:2017, 6.4-cü bənddə verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

6.4.1 Halal akkreditasiya orqanı kənar xidmət təminatçısı və onun işə götürdüyü şəxslərin Halal akkreditasiya orqanının tələblərinə (bax. 4.2 və 6.1.1-6), habelə bu sənədin müvafiq müddəalarına, səlahiyyətlərinə, obyektivlik, məxfilik və İslam dəyərlərinə sadiqlik barədə uyğunluğunu təmin etməlidir.

6.4.2 Halal akkreditasiya orqanı müqavilə bağladığı xarici təşkilatın yoxlamalar üçün müsəlman işçiləri təyin etməsini və bu standartda göstəriləni kimi Halalla bağlı digər İslam qaydalarına əməl etməsini təmin etməlidir.

6.4.3 Halal akkreditasiya orqanı bu standartın tələblərinə uyğun gəlməyən İƏT-ə üzv ölkələrdən başqa ölkələrin Halal akkreditasiya orqanlarından xidmətlər almamalıdır.

7 PROSES TƏLƏBLƏRİ

7.1 Akkreditasiya tələbləri

7.1.1 Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanların akkreditasiyası ilə əlaqədar ümumi meyarlar üçün OIC/SMIIC standartları və OIC/SMIIC-in Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanlarının fəaliyyəti üçün təlimatları kimi müvafiq məcburi sənədlərdə göstərilənlər götürülməlidir.

7.1.2 ISO/IEC 17011:2017, Maddə 7.1-də verilmiş bütün tələblər tətbiq olunur.

7.2 Akkreditasiya ərizəsi

7.2.1 Rəsmi akkreditasiya müraciəti üçün, akkreditasiya orqanı, ərizəçinin Halal uyğunluğu

Qiymətləndirmə orqanından lazımi qaydada səlahiyyətli nümayəndənin olmasını tələb etməli və sözügedən rəsmi müraciətdə aşağıdakılar olmalıdır:

- a) Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanının ümumi xarakteristikası, o cümlədən hüquqi şəxs, adı, ünvanı, hüquqi statusu, insan resursları və texniki resursları,
- b) Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan haqqında ümumi məlumat, məsələn, onun fəaliyyəti, daha böyük hüquqi şəxsin bir hissəsidirsə, hüquqi şəxslə əlaqələri və akkreditasiyanın əhatə edəcəyi bütün yerlərin ünvanları,

- c) tələb olunan akkreditasiyanın dəqiq müəyyən edilmiş əhatə dairəsi,
- d) 8.1-ci maddədə müəyyən edilmiş halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın akkreditasiya tələblərinin və öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı müqavilə,
- e) Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan tərəfindən həyata keçirilən sertifikatlaşdırma planının dərc edilmiş şərtləri,
- f) Akkreditasiya olunmaq istədiyi(əgər varsa) metodların və ya prosedurların, o cümlədən üzərinə götürdüyü sertifikatlaşdırma xidmətlərinin təriflərini, onun imkan hədlərini ehtiva edən məlumat,
- g) keyfiyyət təlimatı, əlaqəli sənədlər və qeydlər,
- h) “OIC/ SMIIC 2 - Halal sertifikatı və/və ya “Digər akkreditasiya standartlarını təqdim edən təşkilatlara dair tələblər” sənədində göstərilən tələbləri yerinə yetirə biləcəyinə dair sübut
 - i) Sistemin OIC/SMIIC 2-yə uyğun olaraq həyata keçirilməsini təmin etmək üçün, daxili auditin qeydləri və idarəetmə nəticələrini nəzərdən keçirməsi.
 - j) qiymətləndirmə prosesində istifadə olunan səlahiyyətli laboratoriyaların siyahısı və sertifikatlaşdırmada iştirak edən səlahiyyətli işçilərin siyahısı,
 - k) Outsorsinq(şirkətin müəyyən bir prosesinin tam halda kənar bir quruma verilməsi) zamanı bunlar da ərizədə qeyd edilməlidir.

7.2.2 Halal akkreditasiya orqanı Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanı tərəfindən təqdim edilən məlumatların adekvatlığını və müraciətin qəbul üçün uyğunluğunu yoxlamalıdır.

7.2.3 Ərizələrin qəbulu üçün əsas tələblər bunlardır:

- a) ərizəçi(müraciətçi) mövcud qanun və qaydalara uyğun gələn təşkilatdırsa,
- b) Müraciət edən Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının statusu və fəaliyyəti milli və beynəlxalq səviyyədə qəbul edilmiş siyasət və prinsiplərə uyğundur,
 - c) ərizəçinin(müraciətçinin) Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının akkreditasiya tələblərinə cavab vermə qabiliyyəti; (bəzi müştərilərini sənədləşdirməsi də daxil olmaqla),
 - d) Öhdəlik bəyannaməsinin Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının

səlahiyyətli nümayəndəsi tərəfindən imzalanması,

e) əgər varsa, regional/filiallar haqqında məlumat

7.3 Resursun nəzərdən keçirilməsi

7.3.1 Halal akkreditasiya orqanı, ona müraciət edən Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanını yoxlamaq qabiliyyəti; siyasəti, səriştəsi və müvafiq auditorların və ekspertlərin (o cümlədən İslam məsələləri üzrə ekspertlərin) olması baxımından nəzərdən keçirməlidir.

7.3.2 Bu baxış həm də akkreditasiya orqanının vaxtında ilkin qiymətləndirmə aparmaq imkanına malik olub-olmamasını nəzərə almalıdır. Bu çərçivədə Halal akkreditasiya orqanı; Akkreditasiyadan keçmək üçün ərizəçi, Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan tərəfindən təsdiq edilmiş Halal məhsul/xidmət növlərinə uyğun olan islami və texniki ekspertlərin potensialını yoxlamalıdır.

7.3.3 Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın müraciəti göstərilən müraciət haqqı ödənildikdən sonra qəbul edilməli və lazımı qaydada qeydiyyatla alınmalıdır.

7.3.4 Halal akkreditasiya orqanı akkreditasiya prosesinin davam etməsi üçün halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanına müraciətə baxılmasının nəticəsi barədə məlumat verməlidir.

7.4 Auditin hazırlanması

7.4.1 ISO/IEC 17011:2017, 7.4-cü bənddə verilən bütün tələblər və aşağıda verilmiş tələblər tətbiq olunur.

7.4.2 Halal akkreditasiya orqanı; audit qrupunun üzvlərinin akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının fəaliyyət göstərdiyi sahədə kifayət qədər bilik və təcrübəyə malik olmasını təmin etməlidir. Xüsusilə aşağıdakı məsələlərdə bilik və təcrübə önəmlidir:

a) müvafiq OIC/SMIIC Halal standartları və/və ya OIC/SMIIC rəhbər tələbləri,

b) Akkreditasiya ediləcək Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanı tərəfindən sertifikatlaşdırılmış məhsul/xidmət/idarəetmə sistemləri ilə bağlı İslam qaydaları.

7.4.3 Halal akkreditasiya orqanının auditorları, sertifikatlaşdırma auditini həyata keçirən Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanının auditorları da daxil olmaqla, bütün sertifikatlaşdırma sisteminin komponentlərinin idarə edilməsini qiymətləndirmək iqtidarında olana qədər akkreditasiya prosesinin uyğunluğunun

qiymətləndirilməsinə başlanmamalıdır.

7.5 Sənədləşdirilmiş məlumatların nəzərdən keçirilməsi

7.5.1 Audit qrupu, Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan tərəfindən sənədləşdirilmiş sistemin (7.2.1-də təsvir olunduğu kimi) OIC/SMIIC standartlarına və müvafiq standartlara və digər akkreditasiya tələblərinə uyğunluğunu qiymətləndirmək üçün Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan tərəfindən təqdim edilmiş bütün müvafiq sənədləri və qeydləri nəzərdən keçirməlidir.

7.5.2 Halal akkreditasiya orqanı sənədlərin və qeydlərin nəzərdən keçirilməsi zamanı aşkar edilən uyğunsuzluqları əsas gətirərək, yerində audit mərhələsinə keçməmək barədə qərar qəbul edə bilər. Belə hallarda aşkar edilmiş uyğunsuzluqlar halal uyğunluğu qiymətləndirən orqana yazılı şəkildə bildirilməlidir.

7.6 Audit

7.6.1 ISO/IEC 17011:2017, Maddə 7.6-da verilmiş bütün tələblər aşağıdakılarla birlikdə tətbiq olunur.

Audit qrupu, auditin həcmnin və akkreditasiya meyarlarının aydın şəkildə müəyyən edildiyi, audit planı və ya proqramı, eləcə də auditin həcmnin təsdiqləndiyi açılış iclası ilə yerində auditə başlamalıdır.

7.6.2 Audit qrupu Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın bir və ya bir neçə əsas fəaliyyətini həyata keçirdiyi obyektlərdə Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın uyğunluğunun qiymətləndirilməsi xidmətlərini və lazım gəldikdə Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın səlahiyyətləri daxilində audit aparmalıdır. Akkreditasiya müraciətinin əhatə dairəsi və onun OIC/SMIIC standartlarına, müvafiq standartlara və digər akkreditasiya tələblərinə uyğunluğu barədə obyektiv sübutların toplanması üçün halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın fəaliyyət göstərdiyi digər seçilmiş yerlərdə müşahidələr aparılmalıdır.

7.6.3 Audit qrupu Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının akkreditasiyasının əhatə etdiyi fəaliyyətlərdə onun səlahiyyətlərinə əminlik təmin etmək üçün onun sertifikatlaşdırma prosesində iştirak edən işçi heyəti arasından nümayəndə heyətinin fəaliyyətini müşahidə etməlidir. "OIC/SMIIC 2 - Halal sertifikatı təmin edən təşkilatlar üçün tələblər" cədvəlində A1 cədvəli müəyyən əhatə dairələrində sertifikatlaşdırma fəaliyyətlərini seçmək üçün istifadə olunur. Bu cədvələ əsasən istehsala əsaslanan kateqoriyalar müşahidədən daha üstündür.

7.6.4 Halal akkreditasiya orqanının auditorlarını müşahidə etmək üçün tədbirlər

audit proqramının hazırlanması zamanı akkreditasiya orqanı, Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanı və qrup rəhbəri tərəfindən əvvəlcədən hazırlanmalıdır. Aşağıdakı qaydalar məcburidir;

a) Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan hər bir müvafiq müştəri ilə ilkin razılaşma etməli və akkreditasiya orqanı auditorlarının, auditdə müşahidəçi qismində iştirak etməsinin səbəblərini izah etməli və halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanının auditini, audit qrupunun mövcudluğunun auditin nəticələrinə heç bir təsir etməyəcəyinə əminlik verməlidir.

b) Müvafiq razılığı aldıqdan sonra Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanı öz müştərisinə Halal akkreditasiya orqanının audit qrupuna lazım olan məlumatların siyahısını təqdim etməlidir,

c) Halal akkreditasiya orqanı ərizəçidən və/və ya akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanından, öz müştərisinin iş yerində auditini həyata keçirən Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının audit qrupunun monitorinqini tələb edərsə, o, audit qrupunun çıxışı üçün müvafiq təşkilatla qüvvəyə minən müqavilə (sertifikasiya müqaviləsi) tələb etməlidir.)

7.7 Akkreditasiya qərarının qəbul edilməsi

7.7.1 ISO/IEC 17011:2017 7.7.1, 7.7.2, 7.7.4, 7.7.5 və 7.7.6 bəndlərində verilmiş bütün tələblərlə aşağıdakılar tətbiq edilir.

7.7.2 Akkreditasiya üzrə qərar qəbul edən(lər) üçün mövcud olan məlumat ən azı aşağıdakıları əhatə etməlidir:

- a) Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın unikal şəxsiyyəti,
- b) yerində yoxlamanın tarixi(ləri),
- c) müşahidə edilmiş auditlərlə qiymətləndirmə planı,
- d) Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan tərəfindən təsdiq edilmiş audit təklifi,
- e) Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın səlahiyyətli nümayəndəsi tərəfindən imzalanmış audit müqaviləsi,
- f) auditdə iştirak edən auditorların və/və ya ekspertlərin və/və ya İslam məsələləri üzrə ekspertlərin adları,
- g) bütün yoxlanılan obyektlərin unikal ID-si,
- h) yoxlanılan akkreditasiyanın təklif olunan əhatə dairəsi,

i) audit hesabatı,

j) Akkreditasiya tələblərinin yerinə yetirilməsi ilə təmin edilən, halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan tərəfindən həyata keçirilən, daxili təşkilatın və prosedurların adekvatlığı haqqında bəyanat, təşkilatın səlahiyyətlərinə inam yaratmaq üçün hazırlanmışdır.

k) hər bir uyğunsuzluğun həlli haqqında məlumat və bütün uyğunsuzluqların aradan qaldırılması üçün görülməli düzəldici tədbirlərin obyektiv sübutları,

l) Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın tələblərə cavab verib-vermədiyini və səlahiyyətli olub-olmadığını müəyyən etməyə kömək edə biləcək hər hansı əlavə məlumat,

m) müvafiq hallarda, təklif olunan əhatə dairəsinə uyğun olaraq akkreditasiyanın verilməsi, əhatə dairəsinin kiçildilməsi və ya genişləndirilməsi üzrə məsləhətlər (bura, vəziyyətə uyğun olaraq, akkreditasiya orqanının prosedurlarına uyğun, akkreditasiyanın dayandırılması və ya geri götürülməsi də daxil ola bilər);

n) Halal akkreditasiya orqanının səlahiyyətli işçiləri tərəfindən hazırlanmış halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanının müştəri faylı (bu faylda yuxarıda göstərilən bəndlərdə qeyd olunan bütün müvafiq sənədlər və qeydlər ola bilər).

7.7.3 Halal akkreditasiya orqanı yoxlanılan Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının akkreditasiyası barədə qərar qəbul etmək üçün auditdən keçmiş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının auditindən asılı olmayaraq səlahiyyətli şəxs, qrup və ya şura ilə birlikdə ən azı bir İslam Məsələləri üzrə Eksperti təyin etməlidir. Halal akkreditasiya orqanı qərar qəbul etmək üçün qrup və ya şura təyin edərsə, bütün qərarlar səs çoxluğu ilə deyil, yekdilliklə qəbul edilməlidir.

7.7.4 Qərar qəbul etməzdən əvvəl Halal akkreditasiya orqanı 7.7.2-də verilmiş məlumatın akkreditasiya tələblərinin yerinə yetirilməsində qərar vermək üçün kifayətli olmasını təmin etməlidir.

7.7.5 Halal akkreditasiya orqanı 7.7.2-yə uyğun olaraq təqdim edilmiş bütün məlumatları və bütün digər müvafiq məlumatları qiymətləndirməli və təşkilatın akkreditasiyadan keçib-keçməyəcəyi və ya akkreditasiya müddətinin uzadılıb-uzadılmayacağı barədə qərar qəbul etməlidir.

7.7.6 Halal akkreditasiya orqanı digər Halal akkreditasiya orqanı tərəfindən aparılan auditin nəticələrindən istifadə edərsə, o, sözügedən Halal akkreditasiya orqanının bu OIC/SMIIC standartının tələblərinə uyğun fəaliyyət göstərməsini təmin

etməlidir.

7.8 Akkreditasiya məlumatları

7.8.1 Halal akkreditasiya orqanı akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan üçün akkreditasiya sənədi verməlidir. Bu akkreditasiya sənədi aşağıdakı məlumatları təsvir etməlidir (mümkünsə, birinci səhifəsində):

- a) Halal akkreditasiya orqanının adı və loqosu/işarəsi,
- b) Akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının unikal şəxsiyyəti,
- c) Bir və ya bir neçə əsas fəaliyyətin həyata keçirildiyi akkreditasiya çərçivəsində bütün obyektlər,
- d) Halal akkreditasiya orqanı tərəfindən akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının unikal akkreditasiya nömrəsi,
- e) verilmiş akkreditasiyanın qüvvəyə minmə tarixi və əgər varsa, bitmə tarixi,
- f) akkreditasiyanın əhatə dairəsinin qısa təsviri və ya akkreditasiya sahəsinə istinad,
- g) standartlara və ya OIC/SMIIC standartlarına və digər məcburi sənədlərə, o cümlədən Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının qiymətləndirilməsində istifadə edilən nəşr və ya təftiş nömrəsinə istinad, uyğunluq bəyannaməsi ilə birlikdə;
- h) əgər varsa, məhsullar, personal, xidmətlər və ya idarəetmə sistemləri üçün standartlar və ya məcburi sənədlər və ya normativ tələblər və növləri,
- i) müvafiq hallarda sənaye sektorları
- j) müvafiq hallarda məhsul kateqoriyaları.

7.8.2 Akkreditasiya sənədinin verilmə tarixi akkreditasiyanın qüvvəyə minmə tarixini göstərir və akkreditasiya qərarı ilə eyni tarix və ya ondan sonrakı məqbul bir tarixdə olmalıdır.

7.8.3 Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanlar üçün tətbiq ediləcək Halal akkreditasiyasının əhatə dairəsi ən azı aşağıdakıları müəyyən etməlidir:

- a) uyğunluğun qiymətləndirilməsi növü (məsələn, idarəetmə sistemlərinin, məhsulların, proseslərin, xidmətlərin sertifikatlaşdırılması və s.),

- b) Halal sertifikatlaşdırma plan(ları),
- c) müvafiq hallarda idarəetmə sistemlərinin, məhsulların, proseslərin və xidmətlərin və ya şəxslərin sertifikatlaşdırıldığı müvafiq standartlar, məcburi sənədlər və/və ya normativ tələblər;
- d) əgər varsa, OIC/SMIIC 2-də verilmiş məhsul/xidmət/proses kateqoriyaları və ya sənaye sektorları

7.9 Akkreditasiya dövrü

ISO/IEC 17011:2017, Maddə 7.9-da verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

7.10 Etirazlar

7.10.1 Halal akkreditasiya orqanı Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanlar tərəfindən edilən etirazları idarə etmək üçün müvafiq prosedurlar yaratmalıdır.

7.10.2 Halal akkreditasiya orqanı;

- a) etirazı araşdırmaq üçün səlahiyyətli və müstəqil şəxs, qrup və ya komissiya təyin etməli.
- b) etirazın əsaslılığı barədə qərar qəbul etməli,
- c) Müvafiq Halal akkreditasiya orqanının yekun qərarını (qərarlarını) Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanına çatdırmalı,
- d) zəruri hallarda təqib tədbirləri həyata keçirməli
- e) bütün müraciətlərin, yekun qərarların və təqiblərin qeydiyyatını aparmalı, və
- f) etiraz edənə etirazın nəticələrini, o cümlədən qəbul edilmiş qərarların səbəblərini yazılı şəkildə təqdim etməlidir.

7.11 Yenidən yoxlama(Təkrar audit) və nəzarət

7.11.1 Təkrar audit 7.5-7.9-cu maddələrdə təsvir edilən birinci audite bənzəyir. Təkrar auditdə əvvəlki auditlər nəticəsində əldə edilmiş təcrübə də nəzərə alınır. Sahədə yoxlama nəzarəti işinin əhatə dairəsi təkrar yoxlamalara nisbətən daha azdır.

7.11.2 Halal akkreditasiya orqanı, akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının akkreditasiya tələblərini ardıcıl şəkildə yerinə yetirib-yetirmədiyinə nəzarət etmək üçün kifayət qədər yaxın fasilələrlə, vaxtaşırı yerlərdə audit nəzarəti fəaliyyətləri, əlavə nəzarət fəaliyyətləri və təkrar auditlər həyata keçirmək üçün

prosedurlar və planlar yaratmalıdır.

7.11.3 Halal akkreditasiya orqanı hər bir akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının təkrar audit və nəzarət planlarını elə hazırlamalıdır ki, akkreditasiyanın əhatə dairəsini təmsil edən nümunələr mütəmadi olaraq qiymətləndirilsin. Sahədə yoxlamalar arasındakı interval, istər təkrar yoxlama, istərsə də müşahidə halında, Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanının xidmətlərinin dayanıqlığını nümayiş etdirməsindən asılıdır.

7.11.4 Halal akkreditasiya orqanı yalnız aşağıdakı kimi təkrar auditə və ya təkrar audit və nəzarət fəaliyyətlərinin birləşməsinə etibar etməlidir:

a) yalnız təkrar auditə əsaslandıqda, təkrar audit 2 ildən çox olmayan fasilələrlə aparılmalıdır və ya

b) Yenidən audit və nəzarətə birlikdə etibar edilirsə, Halal akkreditasiya orqanı ən azı beş (5) ildən bir yenidən audit aparmalıdır. Lakin, yerində yoxlamanın yoxlamaları arasındakı interval heç bir halda iki (2) ildən çox olmamalıdır. Bununla birlikdə, ilk yerində yoxlamaya nəzarətin ilk akkreditasiya tarixindən on iki (12) aydan gec olmayaraq həyata keçirilməsi tövsiyə olunur.

7.11.5 Səyyar auditə nəzarət digər nəzarət tədbirləri nəzərə alınmaqla planlaşdırılmalıdır.

7.11.6 Nəzarət və ya təkrar yoxlamalar zamanı uyğunsuzluqlar aşkar edildikdə, Halal akkreditasiya orqanı üç (3) aydan çox olmayan düzəldici tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün ciddi müddətlər müəyyən etməlidir.

7.11.7 Halal akkreditasiya orqanı yuxarıda göstərilən nəzarət və ya təkrar yoxlamaların nəticələrinə əsasən akkreditasiyanın davam etdirilməsini təsdiq etməli və ya akkreditasiyanın uzadılması barədə qərar qəbul etməlidir.

7.11.8 Halal akkreditasiya orqanı şikayətlər, dəyişikliklər (bax 4.7.3) və s. nəticəsində fəvqəladə qiymətləndirmələr edə bilər. Akkreditasiya orqanı Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanlarına bu imkan barədə məlumat verməlidir.

7.12 Akkreditasiya müddətinin uzadılması

ISO/IEC 17011:2017, Maddə 7.10-da verilən bütün tələblər tətbiq edilir.

7.13 Akkreditasiya prosesinin dayandırılması, geri götürülməsi və ya əhatə dairəsinin kiçildilməsi

7.13.1 akkreditasiya orqanı; akkreditasiya prosesinin dayandırılması, əhatə dairəsinin kiçildilməsi və geri götürülməsi prosedurlarını müəyyən edir. Dayandırılma müddəti altı (6) aydan çox olmamalıdır.

7.13.2 Akkreditasiya olunmuş Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanı ardıcıl olaraq akkreditasiya tələblərinə cavab vermirsə və ya SMIC-in akkreditasiya qaydalarına əməl etmirsə, Halal akkreditasiya orqanı akkreditasiyanı dayandırmaq və/və ya geri götürmək barədə qərar qəbul etməlidir.

7.13.3 Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın akkreditasiya tələblərinin bəzilərini, o cümlədən səriştəsini ardıcıl şəkildə yerinə yetirə bilmədiyi hallarda, Halal akkreditasiya orqanı yerinə yetirilməmiş məsələləri aradan qaldırmaqla akkreditasiyanın əhatə dairəsini kiçiltmək üçün qərarlar qəbul etməlidir.

7.13.4 Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan akkreditasiyanın əhatə dairəsinin kiçildilməsini tələb edə bilər.

7.13.5 Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan akkreditasiyasının dayandırılmasını və ya geri götürülməsini və ya ləğv edilməsini tələb edə bilər.

7.14 Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqaların qeydləri

7.14.1 Halal akkreditasiya orqanı akkreditasiya tələblərinin, o cümlədən səlahiyyətlərin səmərəli şəkildə yerinə yetirildiyini nümayiş etdirmək üçün Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanlarının qeydlərini aparmalıdır. Bu qeydlər yenilənməlidir.

7.14.2 Halal akkreditasiya orqanı məxfiliyi təmin etmək üçün Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanlarının qeydlərini məxfi saxlamalıdır. Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanların qeydləri Maddə 5.4-də göstərilirdiyi kimi düzgün idarə edilməlidir.

7.14.3 Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanların qeydlərinə aşağıdakılar daxil edilməlidir;

- a) əlaqəli yazışmalar,
- b) ərizə qeydləri (ərizə formaları və s.),
- c) qiymətləndirmə qeydləri və hesabatları,
- d) uyğunluq və ya uyğunsuzluğun obyektiv sübutu, əgər varsa,
- e) qeydlər və ya düzəlişlər, düzəldici və/və ya profilaktik tədbirlər,

f) müvafiq hallarda, komissiya müzakirələrinin və akkreditasiya qərarlarının qeydləri və

g) akkreditasiya sertifikatlarının surətləri, əgər varsa.

7.15 Şikayətlər

ISO/IEC 17011:2017, Maddə 7.12-də verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

8 MƏLUMAT TƏLƏBLƏRİ

8.1 Məxfi məlumat

ISO/IEC 17011:2017, Maddə 8.1-də verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

8.2 ictimai məlumat

ISO/IEC 17011:2017, Maddə 8.2-də verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

9 İDARƏETMƏ SİSTEMİNİN TƏLƏBLƏRİ

9.1 Ümumi

ISO/IEC 17011:2017, Maddə 9.1-də verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

9.2 İdarəetmə sistemi

ISO/IEC 17011:2017, Maddə 9.2-də verilmiş bütün tələblər tətbiq olunur.

9.3 sənəd nəzarəti

ISO/IEC 17011:2017, 9.3-cü bənddə verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

9.4 Qeydlər

ISO/IEC 17011:2017, 9.4-cü bənddə verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

9.5 Uyğunsuzluqlar və düzəldici tədbirlər

ISO/IEC 17011:2017, Maddə 9.5-də verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

9.6 profilaktik tədbirlər

ISO/IEC 17011:2017, 9.6-da verilən bütün tələblər tətbiq olunur.

9.7 daxili auditlər

ISO/IEC 17011:2017, 9.7-də verilən bütün tələblər tətbiq olunur.

9.8 İdarəetmə baxışı

ISO/IEC 17011:2017, 9.8-ci bənddə verilmiş bütün tələblər tətbiq edilir.

Əlavə A
(məcburi)

Auditorların və Texniki Ekspertlərin İxtisasları və Bacarıqları

A.1 Auditdə iştirak edən şəxslərin funksiyaları

Audit qrupu istənilən audit sahəsini təmin etmək üçün lazımi texniki biliyə malik insanlardan, auditi səriştəli şəkildə həyata keçirmək üçün akkreditasiya standartının tətbiqi üzrə biliklərə və yaxşı ünsiyyətə malik insanlardan ibarət olmalıdır.

Cədvəl A1 - Auditdə iştirak edən şəxslərin bəzi funksiyaları

Funksiya	Aparıcı Auditor	Auditor	Texniki Auditor	İslami məsələlər üzrə ekspert	Audit Hesabatlarına baxış və akkreditasiya qərarları qəbul etmək	Halal akkreditasiya planı idarəetmə	Növbətçi heyət	Texniki mütəxəssis
							<i>(geniş şəkildə istifadə olunmur)</i>	
Halal məhsul/xidmət sertifikatının müəyyən sahələrində texniki səriştə və ya biznes səriştəsinin qiymətləndirilməsi	DG	x	G1	x	x	DG	x	x
Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqanın idarəetmə sistemini qiymətləndirilməsi	G1	G1	G1	x	DG	DG	x	x
Aparıcı komanda üzvləri və onların arasında tapşırıqların bölüşdürülməsi	G1	x	x	x	x	x	x	x
Halal akkreditasiya orqanının siyasəti tələblər və qaydalar üzrə məsləhətlər vermək	G1	DG	DG	x	x	G1	G1	x
Halal məhsullar/xidmətlər İslami məsələlərdə, məsələn, İslam qaydalarına dair ekspert dəstəyinin verilməsi	x	x	x	G1	DG	x	x	x
Texniki ekspertiza dəstəyinin göstərilməsi	DG	DG	G1	x	DG	x	DG	G1
Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi planı tələbləri, Halal uyğunluğu qiymətləndirən orqan tərəfindən istifadə olunan digər prosedurlar və üsullar	G1	G1	DG	DG	G1	DG	DG	G1

Funksiya	Aparıcı Auditor	Auditor	Texniki Auditor	İslami məsələlər üzrə ekspert	Audit hesabatların nəzərdən keçirilməsi və akkreditasiyası qərarlar qəbul etmək	Halal akkreditasiya planı idarəetmə	Növbətçi heyət	Texniki mütəxəssis
							<i>(geniş şəkildə istifadə olunmur)</i>	
Halal akkreditasiya orqanının qaydaları və prosesləri haqqında biliklər	G1	G1	G1	DG	G1	G1	G1	DG
Ünsiyyət bacarıqları	G1	G1	G1	DG	x	x	x	DG
müsaibə bacarıqları	G1	G1	G1	DG	x	x	x	DG
Halal akkreditasiya sxemi tələbləri və müvafiq təlimat və müraciət sənədləri haqqında biliklər	G1	G1	G1	DG	G1	G1	G1	DG
Ümumi idarəetmə sisteminin prinsipləri və alətləri haqqında biliklər	G1	G1	G1	x	G1	x	x	x
Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi fəaliyyətləri üçün riskə əsaslanan təfəkkür prinsipləri haqqında biliklər	G1	G1	DG	DG	DG	G1	DG	DG
Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi orqanının biznes sektorunun təcrübələri və prosesləri haqqında biliklər	G1	G1	G1	DG	x	x	x	DG
Halal uyğunluğun qiymətləndirilməsi prosesləri və fəaliyyətləri ilə bağlı ümumi normativ tələbləri bilmək	G1	G1	DG	DG	DG	DG	x	x

G1: Əsas funksiya; DG: Digər mümkün funksiyalar; X: Tətbiq edilmir

A.2 Nəzarətçilər/komanda rəhbərləri/tekniki nəzarətçilər üçün meyarlar

A.2.1 Auditor spesifikasiyası (ISO 19011 əsasında)

Auditorlar 6.2.1-ci bəndin xüsusiyyətlərini aşağıdakılara tətbiq edə bilməlidir:

- a) Obyektiv sübutların qərəzsiz əldə edilməsi və qiymətləndirilməsi,
- b) qorxmadan və ya üstünlük vermədən auditin məqsədinə sadıq qalmaq,
- c) Audit zamanı müşahidələrin və şəxsi qarşılıqlı əlaqələrin qiymətləndirməyə təsirini davamlı olaraq qiymətləndirmək,
- d) müvafiq işçilərlə auditin məqsədinə ən yaxşı şəkildə xidmət edəcək şəkildə davranmaq,
- e) Yoxlamanın aparıldığı ölkənin milli adət və ənənələrinə həssaslıqla yanaşmaq,
- f) Yoxlama prosesini diqqəti yayındıran şeylərə qapılmadan həyata keçirmək,
- g) audit prosesinə tam diqqət və dəstək vermək,
- h) stresli vəziyyətlərdə effektiv reaksiya vermək,
- i) auditlər zamanı toplanmış obyektiv sübutlara əsaslanan ümumi qəbul edilən nəticələrə gəlmək,
- j) dəlillərə əsaslanmayan dəyişiklik üçün edilən təzyiqə baxmayaraq, obyektiv bir nəticəyə sadıq qalmaq.

A.2.2 Bilik və bacarıqlar

A.2.2.1 Akkreditasiya meyarlarını tətbiq etmək biliyi və bacarığı

a) Müfəttişlər və texniki müfəttişlər akkreditasiya üçün istifadə olunan standartdakı meyarları (məsələn, Halal akkreditasiya orqanları üçün OIC/SMIIC Təlimatları, ISO/IEC 17021-1 və/və ya ISO/TS 22003 və/və ya ISO/IEC 17065) və Halal akkreditasiyanın əhatə dairəsini nəzərdən keçirməli və akkreditasiya orqanının tətbiq olunan siyasətini başa düşməlidirlər.

b) Texniki peşəkarlar akkreditasiya üçün istifadə olunan standartda Halal akkreditasiya orqanının tələblərinin və siyasətlərinin əsaslarını başa düşə bilməlidirlər (məsələn, Halal akkreditasiya orqanları üçün OIC/SMIIC Təlimatları, ISO/IEC 17021-1 və/və ya ISO/TS 22003 və/ və ya ISO/IEC 17065).

c) Auditorlar həmçinin meyarları müvafiq şəkildə şərh etməyi və bu meyarları real qiymətləndirmə vəziyyətlərində tətbiq etməyi bacarmalıdırlar.

A.2.2.2 Qiymətləndirmə və keyfiyyət prinsiplərinin, təcrübə və texnikalarının tətbiqi üçün tələb olunan bilik və bacarıqlar

a) Auditorlar; audit prinsiplərini, təcrübələrini və üsullarını real auditlərdə tətbiq etmək, onları müxtəlif auditlərə uyğunlaşdırmaq və yenə də auditin ardıcıl və sistemli şəkildə aparılmasını təmin etmək üçün bilik və bacarıqlara malik olmalıdır. Bu bilik və bacarıqlar; qiymətləndirmə prosesinin bütün mərhələlərini, o cümlədən planlaşdırma, hazırlıq, həyata keçirmə, hesabat vermə, məsələlərin təqibi, əvvəlki auditlərdə aşkar edilmiş uyğunsuzluqların aradan qaldırılmasının yoxlanılması və auditin yekununu əhatə etməlidir.

b) Auditorlar əlavə olaraq; Müsahibə, auditin monitorinqi və ya təqibi, vaxtın idarə edilməsi, dinləmə, audit nümunələrinin götürülməsi, şifahi-yazılı ünsiyyət, audit dəlillərinin toplanması və qiymətləndirmə müşahidələrinin təhlili, məxfiliyini və təhlükəsizliyini təmin etməklə müvafiq nəticələr və qiymətləndirmə məlumatları çıxarmaq da daxil olmaqla, qiymətləndirmə və performans texnikalarında da bacarıqlı olmalıdır.

c) Müfəttişlərin qiymətləndiriləcək Halal uyğunluğunun qiymətləndirilməsi orqanına xas olan keyfiyyət sistemləri və prosesləri haqqında ümumi biliyi olmalıdır. Bu ümumi bilik, tarixi məlumatlar, keyfiyyət siyasəti və məqsədləri, keyfiyyətin planlaşdırılması, keyfiyyətə nəzarət, keyfiyyət təminatı, düzəldici və qabaqlayıcı tədbirlər və davamlı təkmilləşdirmə təcrübələrini əhatə edir, lakin bunlarla məhdudlaşmır.

d) Auditorlar yoxlanılan müəssisənin korporativ ölçüsünü, strukturunu, funksiyalarını və əlaqələrini, ümumi biznes proseslərini və əlaqəli terminologiyani, habelə öz işçilərinin mədəni və sosial ənənələrini dərk etmək bacarığına malik olmalıdırlar.

e) Auditorlar və texniki ekspertlər yoxlanılan şəxs tərəfindən istifadə olunan keyfiyyət alətləri və proseslərin effektiv şəkildə həyata keçirildiyini və istifadə olunduğunu müəyyən etmək üçün texniki bacarıq və biliklərə malik olmalıdırlar.

f) Komanda rəhbərləri əlavə bilik və bacarıqlara malik olmalıdır, yəni:

I. Müvafiq və lazım olduqda komanda üzvlərinin seçilməsində köməklik göstərmək.

II. audit planının hazırlanması və audit zamanı resurslardan səmərəli istifadənin təmin edilməsi,

III. audit qrupuna rəhbərlik etmək,

IV. stajçı nəzarətçiləri və texniki ekspertləri yönləndirmək və rəhbərlik etmək,

V. münaqişələrin qarşısının alınması və həlli,

VI. nəzarət qərarlarının qəbulu,

- VII. Nəticəyə çatmaq üçün audit qrupuna rəhbərlik etmək,
- VIII. laboratoriya və ya audit təşkilatının rəhbərliyi ilə audit qrupunu təmsil etmək; və
- IX. Halal akkreditasiya orqanı və yoxlanılan orqanın hərəkətə keçməsi və qərar qəbul etməsi üçün audit hesabatının hazırlanması, əlaqələndirilməsi və təqdim edilməsi.

A.2.2.3 Sertifikatlaşdırma orqanının xüsusi təcrübələri haqqında texniki biliklər

- a) xüsusi idarəetmə sistemi standartı və ya digər məcburi sənədlər haqqında biliklər
- b) sertifikatlaşdırma orqanının prosesləri haqqında biliklər
- c) müştərinin xüsusi məhsulları, prosesləri və təşkilati strukturu haqqında biliklər
- d) müştərinin coğrafiyasının mədəni normalarını bilməsi
- e) Auditorların və audit qrupunun rəhbərinin malik olmalı olduğu səriştə tələblərinə əlavə olaraq, idarəetmə sisteminin səmərəliliyinə qərar vermək üçün, audit qrupunun ən azı bir üzvü (bu, texniki ekspert də ola bilər) müştərinin xüsusi məhsulları, prosesləri və təşkilati strukturu haqqında ətraflı biliyə malik olmalıdır.

A.3 Auditor/qrup liderləri/texniki auditor səriştəsinin nümayiş etdirilməsi

A.3.1 Ümumi

Auditorlar auditi səmərəli planlaşdırmaq və aparmaq və nəticələri hesabat vermək üçün səriştəli olmalıdırlar. Auditorun səriştəsi; formal təhsilə, peşə hazırlığına və təcrübəyə əsaslanır. Auditorun səriştəsi Bölmə A.2-də təsvir

olunduğu kimi xüsusi auditor biliklərinin, bacarıqlarının və şəxsi xüsusiyyətlərinin tətbiqini nümayiş etdirməklə ölçülür.

A.3.2 Auditor səriştəsinin nümayiş etdirilməsi və qiymətləndirilməsi üsulları

Halal akkreditasiya orqanları auditorların səriştəsinə qiymətləndirmək üçün müxtəlif üsullardan istifadə edə bilər. Auditorun səriştəsində, inamın tələb olunan səviyyəsinə nail olmaq üçün bu üsullar müvafiq kombinasiyada istifadə edilməlidir. Auditor səriştəsinin nümayiş və qiymətləndirilməsi aşağıdakı üsulları əhatə edir, lakin bunlarla məhdudlaşmır:

A.3.2.1 İmtahan/test/təhsil qiymətləndirməsi: Auditorun bilik və bacarıqlarının (Bölmə A.2.2) Halal akkreditasiya orqanının ehtiyaclarına uyğun olub olmadığını müəyyən etmək üçün yazılı və ya şifahi imtahan keçirilə bilər.

A.3.2.2 Nümayiş: Audit tapşırıqlarının keçirilməsi kimi xüsusi auditor bacarıqlarının planlı və rəsmi nümayişi.

A.3.2.3 Rəsmi qiymətləndirmə: Real qiymətləndirmə prosesi zamanı auditorun fəaliyyətinin formal, planlı və strukturlaşdırılmış monitorinqi və qiymətləndirilməsi.

A.3.2.4 Planlaşdırılmamış müşahidə: Məhdud auditor fəaliyyətinin planlaşdırılmamış və ya qeyri-rəsmi şahidliyi. Bu müşahidə real audit zamanı və ya audit bacarıqlarının və ya şəxsi xüsusiyyətlərin müşahidə oluna biləcəyi hər hansı digər vəziyyətdə edilə bilər.

A.3.2.5 Sənədlər: CV, audit qeydləri, təlim sertifikatları, transkriptlər, sertifikatlar və peşəkar lisenziyalar kimi qeydə alınmış məlumatlar.

A.3.2.6 Dürüstlük Bəyannaməsi: Yazılı və ya şifahi bəyannamə, şəhadətnamə. Dürüstlük bəyanatı, onu verən şəxsin etibarlılığından və müstəqilliyindən asılı olaraq müxtəlif dərəcədə etimad göstərə bilər.

A.3.2.7 Doğrulama: Müstəqil yoxlama, dürüstlük ifadəsi və ya sənədlər kimi digər səriştələrin qiymətləndirilməsi üsullarını dəstəkləmək üçün əlavə obyektiv sübutların təqdim edilməsi.

A.3.2.8 Əvvəlki işlərin nəzərdən keçirilməsi: Auditor hesabatlarının, tamamlanmış yoxlama siyahılarının, audit planlarının və ya digər yazılı nümunələrin nəzərdən keçirilməsi.

A.3.2.9 Müsahibə: Müsahibə bir və ya birdən çox müsahibəçi tərəfindən aparıla

bilər və müsahibələrdə seçim komissiyaları və ya qiymətləndirmə komitələrinə müraciət oluna bilər. Digər mənbələrdən məlumatı yoxlamaq üçün də müsahibələr aparıla bilər.

A.3.3 Akkreditasiya meyarları və istinad sənədləri baxımından səriştəlilik

Auditorlar və texniki ekspertlər akkreditasiya meyarlarını və müvafiq istinad sənədlərini başa düşdüklərini və xəbərdar olduqlarını və bu tələblərin onlara həvalə edilmiş qiymətləndirmə funksiyaları ilə bağlı vəziyyətlərdə necə tətbiq olunduğunu nümayiş etdirməlidirlər. Auditorlar və texniki ekspertlər;

- a) tələblərə uyğunluğu müəyyən etmək,
 - b) müvafiq hallarda bu tələblərin adekvatlığını və effektivliyini qiymətləndirmək;
- və
- c) Onlar aşkar edilmiş uyğunsuzluğa uyğun gələn akkreditasiya tələblərini tapa bilməlidirlər.

QEYD: İmtahan, rəsmi müşahidə və nümayiş; Bu sahədə səlahiyyətləri müəyyən etmək üçün faydalıdır.

A.3.4 Qiymətləndirmə prinsipləri, təcrübələri və üsulları üzrə səriştəlilik

Auditorlar; Qiymətləndirmə prinsipləri, təcrübələri və üsullarından istifadə etmək üçün bilik və bacarıqları nümayiş etdirməlidir.

NOT : İmtahan, rəsmi müşahidə və nümayiş; Bu sahədə səlahiyyətləri müəyyən etmək üçün faydalıdır.

A.4 Seçim və ilkin keyfiyyətlik

A.4.1 Ümumi

Halal akkreditasiya orqanları təyin olunacaq qiymətləndirmə funksiyaları üçün müvafiq və kifayət qədər bilik, bacarıq və təcrübəyə malik şəxslərin seçilməsi və istifadəsi üçün audite cəlb olunan hər bir səlahiyyətli şəxs üçün sənədləşdirilmiş prosedur və meyarlara malik olmalıdır.

A.4.2 Seçim meyarları

Halal akkreditasiya orqanlarının auditor namizədlərinin seçilməsində istifadə etdiyi meyarlar təhsil, nümayiş etdirilmiş biznes bilikləri, iş təcrübəsi, peşə təcrübəsi kimi amillər nəzərə alınmaqla auditorların uyğunluğunun hər bir hal üçün fərdi olaraq müəyyən edilməsinə imkan verəcək performans yönümlü və kifayət qədər çevik. təlim almış, audit

təcrübəsi olan, ünsiyyət/insan münasibətləri bacarıqları və audit bacarıqlarının olmasıdır. Halal akkreditasiya orqanları potensial auditor namizədləri üçün minimum ixtisas tələblərini müəyyən edərkən və/və ya reyting verərkən bu amillərin kombinasiyasından istifadə etməlidirlər. Aşağıdakı bölmələrdə minimum meyarlar üzrə tövsiyələr verilmişdir.

A.4.2.1 Təhsil:Halal akkreditasiya orqanları yoxlanılacaq fəaliyyətlə eyni peşə sahəsində ən azı kollec təhsili tələbi tələb etməlidir. Bəzi hallarda müvafiq ixtisaslar üzrə geniş təcrübə formal ixtisası əvəz edə bilər. Texniki bilik dərəcəsi və əgər varsa, sertifikatlaşdırma təcrübəsi; Həqiqi sınaq nəticələri və/və ya sənədlərlə nümayiş etdirilməlidir. (Bölmə A.3.2-yə baxın) Bu mümkün olmadıqda, təlimin və “bilik” istinadlarının müvafiq olduğunu yoxlamaq üçün texniki tərəfdəşlardan dəqiqlik bəyanatı alınmalıdır.

İş təcrübəsi:Komanda liderləri üçün Halal akkreditasiya orqanları texniki sahədə ən azı 30 adam/gün təcrübə axtarmalıdır ki, bunun yarısı keyfiyyətin idarə edilməsi, keyfiyyət təminatı və ya sertifikatlaşdırma fəaliyyətləri ilə bağlı keyfiyyət sisteminin audit sahələrindən olmalıdır. Sertifikatlaşdırma nəzarətində Halal akkreditasiya orqanları personalın qiymətləndirəcəyi sahədə ən azı 10 adam/gün audit təcrübəsi axtarmalıdır. Sahənin mürəkkəbliyindən və inkişafından asılı olaraq, bu minimum yoxlama sayının artırılması tələb oluna bilər.

A.4.2.2 Təhsil: Halal akkreditasiya orqanları Halal sertifikatlaşdırma qrupunun rəhbərlərindən OIC/SMIIC Standartlarında və ya təlimatlarında əhatə olunan mövzuları əhatə edən təlim kursunu və ya birləşmiş təhsil kurslarını uğurla başa vurmağı tələb etməlidir.

Halal akkreditasiya orqanları texniki auditorlardan OIC/SMIIC Standartlarında və ya Təlimatlarında əhatə olunan mövzuları əhatə edən təlim kursunu və ya qarışıq təlim kursunu uğurla başa vurmağı tələb etməlidir.

A.4.2.3 Audit təcrübəsi: Komanda liderləri üçün, Halal akkreditasiya orqanlarında müfəttişin səlahiyyətləri üçün, Halal sertifikatı verən təşkilatlar üçün OIC/SMIIC Təlimatları, ISO/IEC 17021 və/və ya ISO/TS 22003 və ya ISO/IEC Bələdçisi 65 kimi müvafiq sertifikatlaşdırma meyarlarından istifadə etməklə kifayət qədər audit təcrübəsinə malik olmalı. və ya komanda öz rəhbərinin müşayiəti ilə ISO/IEC 17021 və/və ya ISO/TS 22003 və ya ISO/IEC Bələdçisi 65 və ya ekvivalent meyarlardan istifadə edərək beş audit prosesinə kömək etməyə çalışmalıdır. Texniki auditorlar üçün Halal akkreditasiya orqanları bir və ya bir neçə auditdə stajçı auditor kimi ekvivalent təcrübə axtarmalıdırlar.

A.4.2.4 Dil biliyi:Auditorlar və texniki ekspertlər Halal akkreditasiya orqanının dilində şifahi və yazılı biliyə malik olmalıdırlar. Auditin bir hissəsi və ya hamısı auditorun

yazılı və şifahi dilindən başqa dildə aparıldıqda tərcüməçidən (yoxlanılan şəxsdən asılı olmayaraq təmin edilir) istifadə edilməlidir.

QEYD: Qiymətləndirmə sistemləri: Halal akkreditasiya orqanları auditor adının verilməsi, etibarlı olması üçün təhsil, təcrübə və peşə hazırlığı üzrə minimum balları müəyyən edən rəsmi qiymətləndirmə sistemi hazırlaya bilər. Minimum balları aldıqdan sonra əlavə ixtisas meyarlarından istifadə etməklə namizədlərin auditi aparmaq üçün uyğun olub olmadıqları qiymətləndirilir.

Biblioqrafiya

- 1- ISO 9001:2015, Keyfiyyət idarəetmə sistemləri - Tələblər,
- 2- ISO 19011:2018, Audit idarəetmə sistemləri üçün təlimatlar,
- 3- ISO/IEC 17020:2012 Uyğunluğun qiymətləndirilməsi -- Yoxlama aparən müxtəlif növ orqanların fəaliyyəti üçün tələblər,
- 4- ISO/IEC 17021-1:2015, Uyğunluğun qiymətləndirilməsi - İdarəetmə sistemlərinin auditini və sertifikatlaşdırılmasını təmin edən orqanlar üçün tələblər,
- 5- ISO/IEC 17065:2012, Uyğunluğun qiymətləndirilməsi - Məhsulları, prosesləri və xidmətləri sertifikatlaşdıran orqanlara olan tələblər,
- 6- ISO/TS 22003:2013 Qida Təhlükəsizliyi İdarəetmə Sistemləri -- Qida Təhlükəsizliyi İdarəetmə Sistemlərinin auditini və sertifikatını təmin edən orqanlara olan tələblər.

ICS 67,020

Əsas sözlər : Uyğunluğun Qiymətləndirilməsi,Akkreditasiya,Halal akkreditasiya,İslami məsuliyyət,Audit,Halal uyğunluğu,Akkreditasiya müddəti.

Rəsmi nəşr
“Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu”
Publik hüquqi şəxs

AZS OIC/SMIIC 3

**Uyğunluğun Qiymətləndirilməsi - Halal Uyğunluğun Qiymətləndirilməsi Orqanlarını
Akkreditasiya edən Halal Akkreditasiya Orqanlarına Dair Tələblər**